

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2016.12.7.
COM(2016) 941 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

AZ OKTATÁS JAVÍTÁSA ÉS KORSZERŰSÍTÉSE

AZ OKTATÁS JAVÍTÁSA ÉS KORSZERŰSÍTÉSE

Kiváló minőségű oktatás mindenki számára

1. Az oktatás stratégiai jelentőséggel bír társadalmaink és gazdasági fejlődésünk szempontjából

Európa legértékesebb erőforrását és egyben a jólét zálogát az itt élő emberek jelentik. Változó társadalmunkban és a globális versenykörnyezetben a minőségi oktatás elengedhetetlen ahhoz, hogy az EU továbbra is meg tudja őrizni társadalmi kohézióját, versenyképességét és a fenntartható növekedést. A munkahelyteremtésre, növekedésre, beruházásra és versenyképességre vonatkozó célkitűzés teljesítéséhez – mindenkor szem előtt tartva a társadalmi méltányosságot – nélkülözhetetlen, hogy befektessünk a fiatalokba. A kiváló minőségű oktatás egyetemes biztosítása a legjobb befektetések egyike, amire egy társadalom képes.

A mindenki számára elérhető minőségi oktatás a társadalmi kohézió és a nyitott társadalom alapköve. A minőségi oktatás sokkal több, mint pusztán gazdasági beruházás, ugyanis mind a személyes, szociális és szakmai fejlődés, mind az egész életen át tartó foglalkoztathatóság szempontjából alapvető jelentőséggel bír. Ráadásul ez lehet az egyik leghatékonyabb módja a társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségek kezelésének és a társadalmi befogadás előmozdításának is. E célok elérése érdekében hozzáférhető oktatási rendszerekre van szükség, amelyek a személyes háttértől függetlenül mindenki számára egyenlő esélyeket biztosítanak és színvonalas teljesítményt nyújtanak.

Az európai oktatási és képzési rendszerek jó eredményeket tudnak felmutatni... Az oktatási és képzési rendszerek alapvetően a tagállamok felelősségi körébe tartoznak, és az évek során valamennyi tagállam jelentős reformokat és partneri felülvizsgálatokat hajtott végre. Európa összességében jól halad az oktatás javítása terén. Ez például a felsőfokú tanulmányaikat befejező fiatalok növekvő arányából is látható, aminek köszönhetően elérhető távolságba került az Európa 2020 stratégiában meghatározott 40 %-os kiemelt cél. Hasonlóképpen lényeges sikernek számít, hogy a korai iskolaelhagyók arányát 2005 és 2015 között 30 %-kal sikerült csökkenteni, így jelenleg 11 % az uniós átlag.

...azonban semmi okunk arra, hogy elégedetten hátradőljünk. Az OECD által végzett PISA-vizsgálat legutóbbi eredményei¹ rámutatnak, hogy a 15 éves diákok jelentős része nem sajátított el kielégítő alapkészségeket az olvasás, a matematika és a természettudományok terén, ráadásul az eredmények rosszabbak, mint 2012-ben, ami komoly aggodalomra ad okot. Az országok közötti összehasonlítás tanúsága szerint egyes tagállamokban tovább kell csökkenteni az igen gyenge alapkészségekkel rendelkező diákok arányát (ez egyes tagállamokban meghaladja a 30 %-ot). A foglalkoztathatóság tekintetében több előrelépést kell tenni ahhoz, hogy 2020-ra elérjük a felsőfokú végzettséget szerző fiatalok 82 %-os foglalkoztatási rátájára vonatkozó uniós referenciaértéket. Ez az arány jelenleg 77 %. Emellett változatlanul az egyik legfőbb probléma, hogy sok fiatal formális képzés nélkül, korán elhagyja az iskolát – ez különösen a külföldön született diákok körében jellemző, akik esetében a korai iskolaelhagyók aránya eléri a 19 %-ot. Ez a tényadat egyértelművé teszi, hogy javítani kell az oktatási és képzési rendszerek teljesítményét és eredményeit. A menekültek

¹ <http://www.oecd.org/pisa/>

közelmúltbeli beáramlása ugyancsak gyors intézkedéseket és hatékony integrációs stratégiát tesz szükségessé.

A minőségi oktatást valamennyi diák számára elérhetővé kell tenni. Kifejezetten aggodalomra ad okot, hogy a gyengén teljesítő diákok között felülreprezentáltak a kiszolgáltatott társadalmi-gazdasági háttérű diákok. További kihívást jelent az azonos színvonalú oktatás nyújtása az EU egészére kiterjedően, beleértve a távoli területeket is. Ez rámutat annak kockázatára, hogy választóvonalak alakulhatnak ki az oktatási rendszerben. Az oktatás egyedülálló lehetőséget kínál a társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségek áthidalására, a nemi sztereotípiákon való túllépésre, és annak biztosítására, hogy senki ne maradjon le. Mindazonáltal az európai oktatási rendszerek jelenleg nem használják ki elég hatékonyan ezt a potenciált.

Korszerűsíteni kell az oktatási rendszereket, és folyamatosan javítani kell az oktatás minőségét. A globalizáció és a technológiai változások új lehetőségeket teremtenek az oktatás és a munka területén. Európában csupán az iskolás gyermekek negyedét oktatják megfelelő digitális jártassággal rendelkező tanárok². A digitális átalakulás megváltoztatja a munkaerőpiacot és új készségek elsajátítását követeli meg. A digitális technológiák egyúttal új tanulási lehetőségeket teremtenek, feltéve, hogy biztosított az ilyen technológiákhoz való megfelelő hozzáférés. E jelenségek előnyeinek kiaknázása érdekében az oktatási és képzési rendszereknek jobban kell igazodniuk a változó körülményekhez. A kiváló minőségű oktatás elengedhetetlen ahhoz, hogy a fiatalok elsajátíthassák azt a tudást, hozzáállást, szakértelmet és szemléletmódot, amely elősegíti számukra az új lehetőségek megragadását. Az iskolarendszerek küszködnek a kulcskompetenciák, például a digitális és vállalkozói készségek vagy a szociális és polgári kompetenciák átadásával. Ezt a hiányosságot orvosolni kell. Az oktatás minőségének javítására való törekvés olyan cél, amely valamennyi tagállam számára releváns. Még a jó teljesítményt nyújtó országok sem engedhetik meg maguknak, hogy csak üljenek a babérjaikon. A kiváló minőségű oktatás biztosítása soha véget nem érő feladat: állandó figyelmet, folyamatos javítást és szüntelen alkalmazkodást igényel.

Fokozni kell a hatékonyságot: a kiváló minőségű és inkluzív oktatási rendszerek fenntartásának ára van, ezért megfelelő finanszírozási forrásokra van szükség. A növekedésösztönző állami kiadásoknak minősülő oktatási kiadások képesek előmozdítani mind a társadalmi méltányosságot, mind az innovatív és versenyképes gazdaságot, amely kedvező foglalkoztatási kilátásokat biztosít. 2014-ben három év után először nőttek reálértékben az oktatásra fordított állami kiadások, és elérték a GDP 4,9 %-át³. Ugyanakkor nincs garancia arra, hogy a közkiadások növekedése nyomán az eredmények is automatikusan javulnak. A PISA-vizsgálat eredményeinek és az iskola előtti nevelésre, illetve iskolai oktatásra fordított állami kiadások szintjének összehasonlítása tulajdonképpen arra világít rá, hogy a tagállamok meglehetősen különböző hatékonysággal használják fel erőforrásaikat. Ez a tény a hatékonyságnövelés meghatározó jelentőségét mutatja, vagyis a szűkös erőforrásokat a lehető legjobban kell kihasználni a minőség, a méltányosság és a teljesítmény biztosítása érdekében.

² Felmérés az iskolák körében: IKT az oktatásban – Összehasonlító teljesítményértékelés az infokommunikációs technológiákhoz való hozzáférésről, azok használatáról és a kapcsolódó attitűdökről az európai iskolákban (<https://ec.europa.eu/digital-single-market/sites/digital-agenda/files/KK-31-13-401-EN-N.pdf>).

³ Ez az uniós átlag, amely elfedi a tagállamok közötti jelentős különbségeket. Az egyes tagállamok GDP-arányos oktatási kiadásai 3 % és 7,2 % között mozognak.

Fokozni kell az arra irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket, hogy még hatékonyabbá váljanak a fiatalok javát szolgáló befektetések. A jelen közlemény fő célja, hogy rámutasson az oktatás alapvető szerepére, valamint felvázolja a tagállamok konkrét oktatási ágazatokra irányuló erőfeszítéseinek (2. fejezet), illetve horizontális intézkedéseinek (3. fejezet) támogatási lehetőségeit. Ez a közlemény a fiatalok támogatására irányuló átfogó intézkedéscsomag részét képezi. Az oktatás javítását és korszerűsítését célzó megújított erőfeszítések szorosan kapcsolódnak a 2016 júniusában indított új európai készségfejlesztési programhoz⁴, és részben arra épülnek. Az e kezdeményezések keretében előirányzott intézkedések kölcsönösen kiegészítik és erősítik egymást.

2. Hatékonyabb uniós támogatás a tagállamok számára az iskolai és a felsőoktatás korszerűsítéséhez

Az EU támogatást nyújthat az iskolai oktatás és a felsőoktatás korszerűsítésére irányuló tagállami reformtörekvésekhez. A Bizottság 2017-ben célzott kezdeményezéseket fog előterjeszteni az iskolai oktatás és a felsőoktatás területén tapasztalt fő problémák kezelése érdekében. Ezeket a kezdeményezéseket a szubszidiaritás elvének maradéktalan tiszteletben tartása mellett, a tagállami kulcsszereplőkkel – köztük a tanulói, tanári, iskolaigazgatói és szülői szövetségekkel, a szociális partnerekkel és a civil társadalmi szervezetekkel – való szoros együttműködés keretében fogják kidolgozni.

2.1. Iskolai oktatás és kisgyermekkorai nevelés

Kisgyermekkorai nevelés és gondozás

A minőségi kisgyermekkorai nevelés és gondozás meghatározó szerepet tölt be a személyes fejlődés és a folyamatos tanulás megalapozásában. Az első néhány életév kulcsfontosságú a kognitív és nem kognitív készségek elsajátítása szempontjából. A későbbi életszakaszokban nehéz pótolni a korai fejlődés hiányosságait. Ezzel szemben a korai életszakaszban kapott kiváló minőségű nevelés szilárd alapot teremt ahhoz, hogy egész életünk folyamán könnyebben sajátítsunk el új készségeket.

A kiváló minőségű kisgyermekkorai nevelés a társadalmi méltányosság előmozdításának hatékony és eredményes módja. Segít csökkenteni a korai iskolaelhagyók és a gyengén teljesítők arányát, továbbá jelentős szerepet játszik az oktatási hátrányok leküzdésében, így a kiszolgáltatott társadalmi-gazdasági háttérű gyermekek számára növeli a felfelé irányuló társadalmi mobilitás esélyét. Emellett a kiváló minőségű kisgyermekkorai nevelés és gondozás viszonylag alacsony költségekkel jár, és sokkal hatékonyabb, mint a problémák orvoslását célzó, későbbi életszakaszokban végrehajtott intézkedések. Éppen ezért az oktatás és az oktatási rendszerek hatékonyságának javítását célzó bármilyen kezdeményezésnek első lépésként azt kell megvizsgálnia, hogy mi történik kisgyermekkorban.

⁴ Új európai készségfejlesztési program – Közös erővel a humántőke, a foglalkoztathatóság és a versenyképesség megerősítéséért, COM(2016) 381 final. A program fő törekvései közé tartozik, hogy több ember jobb készségeket sajátítson el, jobban kihasználják a meglévő készségeket, valamint javítsák a készségekkel kapcsolatos információgyűjtést és tájékoztatást.

A minőség és a hozzáférhetőség egyáltalán nem mellékes. A kisgyermekkori nevelésben és gondozásban való részvételi arány az EU-ban 2014-ben elérte a 94,3 %-ot⁵, így a tagállamok majdnem teljesítették az „Oktatás és képzés 2020” keretében erre vonatkozóan kitűzött 95 %-os referenciaértéket. A hátrányos helyzetű, illetve kisebbségekhez tartozó gyermekek ugyanakkor változatlanul alulreprezentáltak⁶. A kisgyermekkori nevelés és gondozás azonban csak akkor képes kifejteni az esélyegyenlőséggel és a szociális mobilitással kapcsolatos jótékony hatását, ha mindenki számára hozzáférhető, megfizethető és kiváló minőségű. E célkitűzés teljesítéséhez további előrelépésekre van szükség. Különösen nagy jelentőséggel bír a megfelelő képzettséggel és gyakorlattal rendelkező oktatók foglalkoztatásába való befektetés, valamint a gyermekeket ösztönző tantervek kidolgozása, amelyek segítik a tanulási folyamatot.

A Bizottság továbbra is segítséget nyújt a tagállamoknak a színvonalas kisgyermekkori nevelés és gondozás biztosítása érdekében, valamint fokozottan támogatja az egymástól való tanulást és a legjobban működő megoldások azonosítását. Ennek köszönhetően biztosítható a gyermekek számára, hogy optimális legyen a kisgyermekkori nevelés és az alapfokú oktatás közötti átmenet.

Iskolai oktatás

Európának tovább kell fejlesztenie és meg kell újítania az iskolai oktatást. Számos iskolai oktatási rendszer számára kihívást jelent a társadalmainkban és gazdaságainkban zajló mélyreható és összetett változásokhoz való alkalmazkodás. Az iskoláknak lépést kell tartaniuk működésük változó környezetével, többek között a digitális korról és a diákok egyre fokozódó sokféleségével. Mindezek a jelenségek nem csupán az iskolai tantervek kiigazítását követelik meg, hanem diverzifikáltabb oktatási és tanulási megoldásokat tesznek szükségessé, amelyek valamennyi tanuló igényeit kielégítik. Egy adott oktatási rendszeren belül nem feltétlenül rendelkezik mindenki azonos esélyekkel. Még ugyanazon oktatási rendszeren belül is jelentős különbségek tapasztalhatók az oktatás minőségében. Ezek a kihívások egyre nagyobb nyomást gyakorolnak abba az irányba, hogy az iskolai oktatási rendszerek irányítása a fenntartható innováción keresztül előmozdítsa a kiváló minőségű oktatást és a befogadást. Európának gondoskodnia kell arról, hogy ne mélyüljön tovább a digitális szakadék, és mindenki számára elérhetővé váljanak a digitális erőforrások és infrastruktúrák.

Az iskolák számára a környezettel kialakított szoros kapcsolat lehetővé teszi a sajátos helyi körülményekhez való jobb alkalmazkodást. Az iskolák így megerősíthetik a helyi közösséggel való együttműködésüket, és több hasznos tanulási tapasztalatot kínálhatnak a fiataloknak az iskolai, illetve formális oktatási struktúrákon kívül. Az iskolák önállósága és elszámoltathatósága közötti megfelelő egyensúly hozzájárul az oktatási rendszerek javításához és a minőségi teljesítményhez.

Az oktatás és az iskolavezetés minősége döntő fontosságú. Az iskolák minőségének, szociális teljesítményének és hatékonyságának javítása szempontjából kulcselemnek számít a tanárok és az iskolavezetők fokozott támogatása. A tanárok meghatározó szerepet játszanak a tudás és a közös értékek átadásában és a kiszolgáltatott társadalmi-

⁵ Oktatási és Képzési Figyelő 2016 (ec.europa.eu/education/monitor).

⁶ J. Bennet, 2012, Early childhood education and care (ECEC) for children from disadvantaged backgrounds: Findings from a European literature review and two case studies (*Kisgyermekkori nevelés és gondozás a hátrányos helyzetű gyermekek számára: Az európai szakirodalom áttekintéséből levont következtetések és két esettanulmány*).

gazdasági háttérű diákok támogatásában. Ahhoz, hogy a tanárok megfelelően felvértezve tudják ellátni ezeket a kihívásokkal teli feladatokat, a hatékony iskolavezetésre irányuló stratégiai beruházásokra, valamint olyan tanári szakmára van szükség, amely a kiváló formális oktatáson, a csapatmunkán és az egész karrierre kiterjedő szakmai fejlődésen alapul. A digitális készségeket és kompetenciákat a tanárképzésbe és az oktatók szakmai továbbképzésébe egyaránt be kell ágyazni, amihez az iskolavezetők aktív támogatására is szükség van.

A Bizottság:

– a legfrissebb, **2016. évi PISA-vizsgálat eredményei**, valamint **az OECD-vel folytatott együttműködés** alapján levonja a szakpolitikai következtetéseket, és támogatja az uniós és nemzeti szintű szakpolitikák kidolgozását az iskolai erőforrás-felhasználás hatékonyságának fokozása érdekében;

– az új európai készségfejlesztési programban bejelentetteknek megfelelően felülvizsgálja **az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciák 2006. évi referenciakeretét**, hogy frissítse a jelenlegi fogalommeghatározásokat, eleget tegyen az új társadalmi és gazdasági igényeknek, újfent felhívja a figyelmet a tanulási eredményekre, valamint előmozdítsa a tanulók kompetenciafejlesztését;

– célirányos fellépés keretében támogatja a **vállalkozói szemléletet és készségeket** (a kezdeményezőkézséget, a kreativitást, az innovatív hozzáállást és a felelősségvállalást) és a **vállalkozásoktatást**, valamint a tagállamokat a formális tanulmányok befejezése előtti vállalkozói tapasztalatszerzés ösztönzésére biztatja;

– az új európai készségfejlesztési programban bejelentetteknek megfelelően szorosabbra fűzi a tagállamokkal, az érdekcsoportokkal és az iparági képviselőkkel folytatott együttműködést a **digitális készségekkel és munkahelyekkel foglalkozó koalíció** keretében – beleértve az „Oktatás és képzés 2020” digitális készségekkel foglalkozó munkacsoportját is – a kihívások azonosítása és a digitális oktatással kapcsolatos bevált gyakorlatok végrehajtása érdekében;

– előterjeszt egy szakpolitikai keretet és egy tervezetet **a társadalmi befogadás és a közös értékek oktatáson és nem formális tanuláson keresztül történő előmozdításáról szóló tanácsi ajánlásra** vonatkozóan, ezáltal támogatást és iránymutatást biztosítva a tagállamok számára;

– tevékenyen **támogatja az oktatóképzést és a folyamatos szakmai fejlődést** az Unió alapját képező közös értékek hatékony átadása terén;

– **az iskoláknak szóló európai segédanyagcsomag** továbbfejlesztésén, valamint az Erasmus+ és a Horizont 2020 forrásainak felhasználásán keresztül előmozdítja az inkluzív oktatást, és ennek keretében támogatja egy **iskolák közötti szövetség** kialakítását **a befogadás érdekében**, amely terjeszti az inkluzív tanulással (pl. a migráns diákok integrációjával és a közös értékek átadásával) kapcsolatos bevált gyakorlatokat;

– célirányos és innovatív lehetőségeket biztosít a **társaktól való tanulásra**, ezáltal ösztönözve az iskolarendszerek irányításával kapcsolatos szakpolitikai tapasztalatszerét (minőségbiztosítás, az erőforrás-felhasználás optimalizálása, a tanulók oktatás révén történő alakítása);

- felhasználja az **Európai Szociális Alap nemzetközi hálózatait** – kiváltképp a tanulási és készségfejlesztési hálózatot – a bevált gyakorlatok megosztására. Ez a hálózat megfelelő platformot biztosít a határokon átnyúló tanuláshoz, és segítségével a tagállamok és más érdekelt felek javíthatják az európai strukturális és beruházási alapokból származó, tanulásra és készségfejlesztésre irányuló beruházások kezelésével kapcsolatos szakpolitikákat és gyakorlataikat;
- előmozdítja az **európai strukturális és beruházási alapok** felhasználását az oktatási és képzési rendszerek korszerűsítése, a kiváló minőségű oktatáshoz való hozzáférés javítása, valamint az iskolai lemorzsolódás csökkentése érdekében;
- továbbfejleszti az **eTwinning** és a **School Education Gateway** platformot, ezáltal támogatva az oktatók és az egyéb szakmabeliek közötti eszmecserét a jól működő iskolai oktatási módszerekről.

2.2. Felsőoktatás

Európának a napirend élén kell tartania a felsőoktatás korszerűsítését. Az elmúlt néhány évben bővült a felsőoktatásban való részvétel, ami minden kétséget kizáróan Európa legjelentősebb sikerei közé tartozik. Mindazonáltal az európai egyetemeket és főiskolákat továbbra is rendkívüli kihívás elé állítja, hogy mind a társadalomban, mind a gazdaságban magas szintű készségekre van szükség. Az oktatók, a hallgatók és az érdekelt felek kiválóságát és elkötelezettségét ugyan számos példa támasztja alá, a Bizottság egyik közelmúltbeli nyilvános konzultációjából⁷ mégis az derült ki, hogy a felsőoktatási intézményekben jelenleg oktatott készségek nem feltétlenül azok, amelyekre a végzős hallgatóknak szükségük van a szakmai boldoguláshoz.

Az oktatás minősége kulcsfontosságú a felsőoktatás minőségének javításában. Nagyobb erőfeszítésekre van szükség a felsőoktatási személyzet pedagógiai képzésére irányuló befektetések terén, ez a terület ugyanis hagyományosan kevesebb figyelmet kap, mint a kutatási eredmények. Kifejezetten javítani kell a felsőoktatási intézményekben zajló oktatás státuszát és minőségét. Ehhez előrelépésekre van szükség a kiváló minőségű oktatás kialakítása, elismerése és jutalmazása terén. Ezen túlmenően a hallgatók egyre fokozódó sokfélesége még sürgetőbb szükségletté teszi a professzionális oktatást. A tanároknak kellően felkészülniük és képzettniük kell lenniük, hogy megfelelően tudják kezelni a különböző háttérrel, elvárásokkal és igényekkel rendelkező hallgatókat.

A Bizottság 2017-ben egy felsőoktatási kezdeményezéseket tartalmazó csomagot kíván előterjeszteni. A felsőoktatás korszerűsítését célzó stratégia támogatást nyújt a tagállamoknak, az oktatási intézményeknek, a személyzetnek és a hallgatóknak az oktatás és képzés uniós szintű javítása érdekében. A jövőbeli munka szilárd alapjainak lefektetése érdekében a Bizottság 2017-ben bemutatja a frissített⁸ és megújított felsőoktatási stratégiát, amely figyelembe veszi az uniós együttműködés prioritásairól szóló, 2016 elején lezárult nyilvános konzultáció keretében kapott visszajelzéseket.

A Bizottság:

⁷ COM(2016) 195 final.

⁸ 2011. szeptember 20-án a Bizottság előterjesztette „Az európai felsőoktatási rendszerek által az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés terén tett hozzájárulás növelése” című közleményt (COM(2011) 567 final).

– a hatékony programtervezést és a megfelelő szakpolitikai irányítást szolgáló szorosabb együttműködés ösztönzése révén elősegíti, hogy a fiatalok a felsőoktatás keretében jobban elsajátítsák a mai társadalomban szükséges készségeket és kompetenciákat. Az új európai készségfejlesztési programban bejelentetteknek megfelelően, illetve a felsőoktatási szakpolitikák és gyakorlatok tényalapjának javítására irányuló törekvés részeként a Bizottság együttműködik a tagállamokkal annak érdekében, hogy a szakképzési ágazat egészére kiterjedően javítsák a végzett hallgatók munkaerőpiaci és szociális teljesítményére vonatkozó adatok rendelkezésre állását (**pályakövetés**);

– fokozza a felsőoktatási intézmények regionális innovációhoz való hozzájárulását azáltal, hogy **több és szorosabb kapcsolatot alakít ki az egyetemek, vállalkozások és egyéb szervezetek között**, emellett érvényre juttatja az európai strukturális és beruházási alapok keretében kidolgozott intelligens szakosodási stratégiákat, ezáltal kapcsolatot teremtve a felsőoktatás és a munkahelyek között;

– javítja a **kutatói és oktatói közösség közötti interakciót** annak biztosítása érdekében, hogy az oktatás a legkorszerűbb ismereteken alapuljon és megfelelő elismerésben részesüljön, valamint a végzett hallgatók jól megalapozott elemzési és problémamegoldó készségekkel rendelkezzenek;

– a **megfelelő és hatékony felsőoktatási beruházások** ösztönzése és a tagállami hatóságok támogatása érdekében a Bizottság 2017 során az alábbi három tevékenységi területre kíván összpontosítani:

a tényleges felsőoktatási kiadások külső szakértői felülvizsgálata az OECD folyamatban lévő munkájával összehangolva, amiről 2018 elején jelentésben fognak beszámolni;

a finanszírozási rendszer kialakítására vonatkozó megerősített partneri tanácsadási program, amely a Cseh Köztársaságban végzett sikeres kísérleti projekteken és egy most induló szlovéniai programon alapul;

oktatásra irányuló kutatások az európai strukturális és beruházási alapok keretében a felsőoktatás számára nyújtott támogatás hatékonyságának fokozása érdekében. Ez a munka a Közös Kutatóközpont vezetésével, az Erasmus+ keretében nyújtott finanszírozásból fog megvalósulni. Azt elemzi, hogy a felsőoktatás milyen szerepet játszik az intelligens szakosodási stratégiák végrehajtásában, továbbá konkrét tanácsokat fogalmaz meg a regionális hatóságok és az érdekelt felek számára a tevékenységek optimalizálása és a maximális hatás elérése érdekében. A kutatás kezdetben két kísérleti régióra terjed majd ki, és a tervek szerint a folyamatban lévő munka eredményeinek figyelembevételével bővíteni fogják hatókörét.

3. A tagállamok fokozott támogatása az oktatási rendszer javítását célzó reformok előmozdítása érdekében

Az oktatásnak a szakpolitikai napirend élén kell szerepelnie. Az oktatás minőségének és teljesítményének javítását célzó törekvések keretében első lépésként széleskörűen tudatosítani kell a fellépés sürgősségét. Mivel a jó oktatás számos előnye más szakpolitikai területeken – például a szociális, a polgársági, a foglalkoztatási, a gazdasági

vagy a biztonságpolitika terén – mutatkoznak meg, az oktatási reformokat tág összefüggésekbe kell helyezni. A legfelső szinten zajló vita segíthet kialakítani az ahhoz szükséges politikai lendületet, hogy a kérdés nagyobb figyelmet kapjon és lépések történjenek az oktatási rendszerek minőségének javítása érdekében.

Az oktatási reformok végrehajtása a gazdaságpolitikai koordináció európai szemeszterének keretében. A foglalkoztatási iránymutatás⁹ már jelenleg is magában foglalja az oktatási reformok ösztönzésére vonatkozó mandátumot, és az európai szemeszter keretében folytatott munka az oktatással kapcsolatos kérdésekre is kiterjed. Az európai szemeszter keretében tovább lehetne javítani az oktatással kapcsolatos tényadatokat azáltal, hogy jobban kihasználják az Oktatási és Képzési Figyelő című elemző jelentést. Ezen túlmenően helyénvaló lenne feltérképezni, hogy miként használhatók fel még jobban az OECD készségekre vonatkozó adatai az oktatási teljesítmény minőségi javulásának nyomon követését szolgáló mutatóként vagy referenciaértékként.

A tagállami reformtörekvések támogatása. Az oktatási és képzési rendszerek fejlesztésének mikéntjéről a tagállamok döntenek. Az oktatás korszerűsítése és javítása érdekében olyan reformokat kell végrehajtani, amelyek a jól működő oktatási megoldásokra vonatkozó megalapozott tudásra épülnek. Az uniós szint összehasonlító adatok rendelkezésre bocsátása, a döntéshozatal alapjául szolgáló tényadatok javítása, elemzés és összehasonlító teljesítményértékelés végzése, az egymástól való tanulás ösztönzése, a bevált gyakorlatokkal kapcsolatos tudás megosztása és célzott támogatásnyújtás révén, a számos belső és külső adatszolgáltatóval – köztük az OECD-vel – kialakított együttműködésre építve tudja elősegíteni, hogy a tagállami szereplők tájékozott szakpolitikai döntéseket hozzanak.

A különböző szakpolitikai területeken átívelő együttműködés javítása. Az oktatás és az egyéb szakpolitikai területek összekapcsoltságára tekintettel érdemes lehet erősíteni a szakpolitikák közötti együttműködést. Ez megvalósulhat például közös szakpolitikai megbeszélések formájában, amelyek összefogják az oktatást és a gazdaságot, a pénzügyeket, a foglalkoztatást, az egészségügyet és a befogadást célzó politikákat, beleértve a harmadik országbeli állampolgárok integrációját is. Az oktatás ugyancsak kiemelkedő szerepet játszik az erőszakos szélsőségesességhez vezető radikalizálódás megelőzésében¹⁰. Egy ilyen jellegű együttműködés szintén nagy jelentőséggel bírna a jól működő oktatási megoldásokra vonatkozó tényadatok javítása szempontjából.

A hatékonyságra helyezett hangsúly fokozása. Az oktatás hatékonyságának fokozására irányuló szakpolitikai törekvéseket elősegítené, ha ötvöznék az oktatás terén, illetve más szakpolitikai területeken – különösen a társadalmi befogadás, a foglalkoztatás, a gazdaságpolitika és az államháztartás terén – tevékenykedő szereplők szakértelmét. Ez az erőfeszítés a jobb eredmények elérését célozná. Innovatív elemnek számítana például a Gazdaságpolitikai Bizottsággal, a Foglalkoztatási Bizottsággal vagy a szociális védelemmel foglalkozó bizottsággal való együttműködés. Az egészségügy és a tartós ápolás-gondozás terén szerzett kedvező tapasztalatokra építve a bizottsági szolgálatok a Gazdaságpolitikai Bizottsággal (és egyéb érintett testületekkel) közösen elemzést

⁹ Az EUMSZ 146. cikke előírja, hogy a tagállamoknak közös érdekű ügyként kell kezelniük a foglalkoztatás előmozdítását, és a Tanácson belül össze kell hangolniuk ezzel összefüggő intézkedéseiket. Az EUMSZ 148. cikkével összhangban a Tanács iránymutatásokat dolgoz ki, amelyeket a tagállamoknak figyelembe kell venniük foglalkoztatáspolitikájuk kialakítása során.

¹⁰ Az oktatásnak a radikalizálódás megelőzésében betöltött szerepével kapcsolatban lásd az erőszakos szélsőségesességhez vezető radikalizálódás megelőzésének támogatásáról szóló közleményt (COM(2016) 379).

készíthetnének az oktatási szakpolitikákról és rendszerekről, illetve azok hatékonyságáról és teljesítményéről. Ez a munka a tanácsi formációk – például az Oktatási, Ifjúsági, Kulturális és Sportügyi Tanács, a Foglalkoztatási, Szociálpolitikai, Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Tanács, valamint a Gazdasági és Pénzügyi Tanács – közötti együttműködés szorosabbra fűzéséhez is hozzájárulhatna.

A Bizottság:

- a jól működő oktatási megoldásokkal kapcsolatos **bevált gyakorlatokat könnyen hozzáférhetővé teszi** az interneten egy felhasználóbarát egyablakos ügyintézési portálon keresztül, amely a meglévő online eszközökön alapul és kiegészíti azokat;
- támogatja az oktatás terén zajló digitális átalakuláshoz való alkalmazkodásra irányuló tagállami erőfeszítéseket;
- megerősített és kiterjesztett, célzott szakpolitikai támogatást biztosít a tagállamok számára a **partneri tanácsadáson** keresztül, amelynek keretében a különböző nemzeti közigazgatásokban dolgozó szakmai partnerek külső tanácsadást nyújtanak az oktatási reform kapcsán támogatást igénylő országok számára;
- megerősíti a **tényalapot** (elsősorban az éves Oktatási és Képzési Figyelő segítségével), valamint javítja az **elemzés** minőségét (például a különböző szakpolitikai területekre kiterjedő együttműködés ösztönzése és a Gazdaságpolitikai Bizottság, illetve hasonló testületek bevonása révén) a jól teljesítő rendszerek alapját képező kulcstényezőkkel kapcsolatos ismerethiány kiküszöbölése érdekében.

4. Következtetés

Az oktatás korszerűsítéséhez és minőségének javításához reformokra van szükség. Az e reformok végrehajtásával kapcsolatos döntés a tagállamok kezében van. Ugyanakkor valamennyi tagállamnak közös érdeke, hogy a reformok előrehaladjanak és eredményeket hozzanak, ami egész Európa számára előnyökkel járna, például a társadalmi kohézió és méltányosság, az élénkebb növekedés, a foglalkoztatás, az innováció és a versenyképesség tekintetében.

Az EU segítséget nyújthat a tagállami erőfeszítésekhez. Ez a közlemény az uniós napirend kulcsfontosságú prioritásaként határozza meg az oktatás javítását és korszerűsítését. Célzott, uniós szintű fellépést irányoz elő, amely képes támogatni a tagállamok reformtörekvéseit, és hozzájárulhat egy közös stratégia kialakításához annak érdekében, hogy a kiváló minőségű oktatás mindenki számára elérhetővé váljon.